

Door De Dood Geraakt

Negen verhalen
met een
rouwrandje

Inkijkexemplaar

Door De Dood Geraakt

Negen verhalen
met een
rouwrandje

Ambilicious Breda | Kalmthout

Eerste druk 2021

Omslag vormgeving Probeeld | Ambilicious Studio
Omslagfoto Ton de Koning Probeeld

Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio
Foto's binnenwerk Jeroen den Harder
Redactie Sabine Mourits | Ambilicious
Hoofdredacteur Inanna van den Berg | Ambilicious

ISBN 978-94-93210-55-4 | NUR 303

Copyright © 2021 Ambilicious, Breda
www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

**Door De
Dood
Geraakt**

Voorwoord

Negen auteurs sloegen de handen ineen voor een uniek project. Ieder van hen vertelde zijn of haar verhaal over de verwerking van rouw na een groot verlies. De onmacht, de liefde, het opnieuw gaan leven.

Een groot respect voor de dierbaren van:

Jeroen den Harder
Arie van Driel
Marguerite de Ruijter
Femmy ten Cate
Marije den Daas
Irma Moekestorm
Susan van 't Hullenaar
Marjon Meijvogel
Erika van Dalen

De verhalen worden voorafgegaan door een zwartwitfoto gemaakt door Jeroen den Harder. Ze beelden het moment van intens verdriet uit, geven hoop mee voor de toekomst.

We gaan haar verliezen ...

Jeroen den Harder

Een Whatsapp berichtje komt binnen: Gaat niet goed, ik bedoel helemaal niet goed, over een paar dagen heb ik geen vrouw meer ...

Waar gaat dit over? Ze zijn net getrouwd. Waarom gaat ze ineens weg? Ik bel hem, hij neemt vrijwel meteen op.

'Uitzaaiingen overal, overal.'

'Wat zeg je nu? Ik begrijp het niet.'

'Kanker, het zit overal, we gaan haar verliezen.'

De schrik slaat me om mijn hart.

Haar zus – mijn vriendin – zit naast mij op de bank.

'Moeten we naar je toe komen, waar zijn jullie?'

Ik hoor hem alleen maar huilen.

Mijn schoonmoeder komt aan de telefoon. 'Kom alsjeblieft hierheen!'

'Waar zijn jullie?'

'Zwolle, in het ziekenhuis, derde etage ...' Ze valt weg.

Het internet op, ziekenhuis Zwolle, dat kan er maar een zijn.

We rennen de deur uit, vanuit Maassluis is het anderhalf uur rijden. Normaal staat de radio altijd aan, nu zwijgen we, we willen maar één ding, zo snel mogelijk in Zwolle zijn.

Mijn schoonouders hadden we vanmorgen naar de trein gebracht. We wisten nog van niks. Ze keken ernaar uit naar een vakantiepark bij Zwolle te gaan. Ze zouden aansluiten bij hun dochter en haar gezin, die daar al een week genoten van de natuur en elkaar.

In de grote hal van het ziekenhuis vraag ik bij de receptie waar we moeten zijn.

In volle vaart lopen we naar de lift, derde etage, links en dan rechts, kamer honderdvijfenveertig.

'Hey zus, hoe gaat het?' vraagt mijn vriendin.

‘Hoi, mam. Dag, pap. Hé, broertje’

Arie van Driel

Ik praat met de doden. In het bijzonder met degenen die toen ze nog leefden mij na aan het hart lagen. Met mijn ouders en jongere broer voer ik, zittend op het houten bankje parallel aan ons familiegraf, zelfs hele gesprekken. Soms gaan die nergens over en houden we het om die reden bewust kort. Veel vaker gaan ze over onuitgesproken oud zeer en zit ik niet een, twee, drie weer in de auto of op de fiets naar huis.

Maar we lachen samen ook best veel. Bijvoorbeeld om de verbaasde gezichten van mensen die langs het bankje lopen en mij hardop horen praten. Dan zien we ze denken, mijn familie vanuit hun houten behuizing en ik vanaf het bankje: gestoord, die gek.

Wij begrijpen dat wel. Je moet geleerd hebben om dat raar of aanstootgevend te vinden. Want eerlijk is eerlijk, daar lijkt het natuurlijk wel een beetje op.

Er zijn psychiaters en psychologen, hoorde ik, die mijn onderonsjes met de doden een even absurde als gevaarlijke vorm van verbeeldingskracht noemen. Zelf weet ik wel beter. Er mag dan inmiddels de nodige sleet op hun stembanden zitten, in mijn hoofd klinken de stemmen van mijn vader en moeder in elk geval luid, duidelijk en herkenbaar door.

Nogmaals, ik ben niet paranormaalbegaafd. Ik ben ook allerminst een manisch-depressieve gek, een psychopaat, een medium of een oplichter. Ik ben er ‘zo eentje’; iemand die communiceert met overleden dierbaren, omdat dit zijn of haar manier van rouwverwerking is. Wij ‘zo eentjes’ kunnen simpelweg niet anders. Wij missen nu eenmaal de aangeboren gave om vreugde en verdriet hoor- en zichtbaar te uiten. Wij huilen vanbinnen. Zonder tranen. De blik op oneindig, wat door de buitenwereld

Hemelvaart in coronatijd

Marguerite de Ruijter

‘We gaan een rouwbundel schrijven. Doe je mee?’

‘Daar moet ik eerst even over denken,’ antwoord ik en daarvoor neem ik ruim de tijd. Het is druk op het werk en er liggen nog heel veel ideeën voor boeken en verhalen op de plank die eigenlijk voorrang verdienen. Maar de vraag laat me niet los. Vooral het thema niet en ik denk terug aan de tijd dat ik voor het eerst met overlijden en rouw te maken kreeg. Dat was rond mijn zevende.

Mijn oudtante die mij altijd liefkozend ‘Famke’ noemde, overleed. Bij elk bezoek stond de koektrommel klaar en kreeg ik zo’n overheerlijke, veel te zoete, oudhollandse kletskoek van haar. Je weet wel, zo’n knapperig koekje met pinda’s of noten. Nou, daar lustte ik wel pap van. Wanneer ik de koek maar snel genoeg opat, kreeg ik stevast een tweede. Mmm. Daar kan ik nog met veel smaak aan terugdenken.

Haar overlijden kwam als een totale verrassing. Ik was zo verdrietig van die vreselijke boodschap en bleef maar huilen. Uiteindelijk viel ik door al dat huilen van vermoeidheid in slaap. Van het afscheid en de begrafenis herinner ik mij niets, eenvoudigweg omdat ik er niet bij was. Dat gebeurde wel vaker in die tijd. Kinderen werden bij een begrafenis weggehouden, waarschijnlijk vanwege het idee dat dat beter was voor het kind en emotioneel minder belastend.

Die situatie was gelukkig heel anders toen de broer van mijn oudtante, mijn opa, overleed. Toen waren achterkleinkinderen ook welkom, zoals mijn vierjarig neefje dat tijdens het condoleren op zijn tenen bij de open kist ging staan om mijn ‘ouwe opa’ eens goed te bekijken. Om vervolgens schaterlachend te concluderen: ‘Kijk mama, opa slaapt met zijn schoenen aan.’

Of mijn opa echt schoenen aan had, weet ik niet meer.

Als jij, dan ik

Femmy ten Cate

‘Als jij gaat, ga ik ook.’

Hoe vaak zeiden we dat niet tegen elkaar? Vooral toen we jong waren, toen dat moment oneindig ver weg leek. Zo ver dat we dachten dat wij misschien aan het einde konden ontsnappen. De dood was voor anderen, of niet meer aan de orde. Optimistische wetenschappers beweerden dat de nieuwe eeuw onsterfelijkheid zou brengen.

Nu, twee decennia later, hebben alle knappe koppen van de wereld tezamen de grootste moeite om een enkel virus de baas te worden. Het eeuwige leven lijkt verder weg dan aan het begin van dit millennium. Mocht die wonderpil ooit komen, voor jou is het te laat. Jij deed je ogen gisteren dicht.

Er was een behandeling mogelijk. In het meest rooskleurige scenario leefde je een jaar langer. De oncoloog legde uit dat je veel tijd in het ziekenhuis zou moeten doorbrengen en dat je je vaak heel beroerd zou voelen. Je weigerde. Natuurlijk wilde ik je overhalen het wel te doen, maar ik wist dat dat egoïstisch was. Hoeveel moeite het me ook kostte, ik moest jouw beslissing respecteren en je onvoorwaardelijk steunen.

Wel zei ik: ‘Als jij gaat, ga ik ook.’

Je pakte mijn handen: ‘Niet doen, lieve schat, ik wil het niet. Echt niet.’

‘Dat hebben we toch afgesproken.’

‘Als je nou tachtig was ...’ Je zei het met een glimlach.

‘Laten we de boot pakken, we stouwen het vooronder vol pijnstillers en steken de oceaan over.’ Dat wilden we al jaren, maar we durfden niet. ‘Als het de bedoeling is om te vergaan, is er niets om bang voor te zijn,’ drong ik aan.

Jij schudde je hoofd: ‘Jij kunt nog wel twintig goede jaren hebben.’

Faye

Marije den Daas

Sinds een aantal maanden ging ik moeilijk naar het toilet, dronk niet meer zo graag cola en was ik moe, echt even toe aan vakantie. Overall had ik een logische verklaring voor: ik kon wel vaker niet zo makkelijk naar de wc, ik dronk elke dag cola en nu vond ik het gewoon even niet lekker. Met drie banen tegelijk door uitval op mijn werk, was het ook niet raar dat ik moe was. Gelukkig gingen we er even tussenuit, naar Terschelling.

Na onze vakantie bleef ik moe en hield ik last van mijn darmen. Ik besloot de huisarts te bellen. Die gaf telefonisch aan dat het misschien handig was om een zwangerschapstest te doen. Ik stemde in een test te halen, maar ik vond het ronduit belachelijk. Zwanger worden gaat bij mij niet vanzelf. Onze tweeling van acht, Vince en Emmelie, zijn er niet vanzelf gekomen. Daarvoor hebben we een lang ziekenhuistraject achter de rug. Na 3,5 jaar was het een wonder te noemen dat wij een gezonde tweeling kregen.

Ik besloot de test te doen om een zwangerschap uit te sluiten. De volgende dag zou ik dan naar de huisarts gaan om te overleggen over mijn klachten. Nadat ik de test had gedaan legde ik hem even weg en ging stofzuigen. Toen ik langs mijn nachtkastje liep, bedacht ik dat ik hem even op moest ruimen en voor de zekerheid naar de uitslag moest kijken. ZWANGER??!!! Hoe dan? En, wat nu? We zijn zwanger van ons derde kindje.

Mijn man Marcel en ik waren overdonderd. Ik heb de huisarts teruggebeld en kreeg de opdracht om een afspraak te maken bij een prenataal centrum. Daar konden ze vaststellen hoe ver ik was. Na het weekend was er een plekje.

Marcel had met vrienden afgesproken dat weekend.

Gevangen in een lijstje

Irma Moekestorm

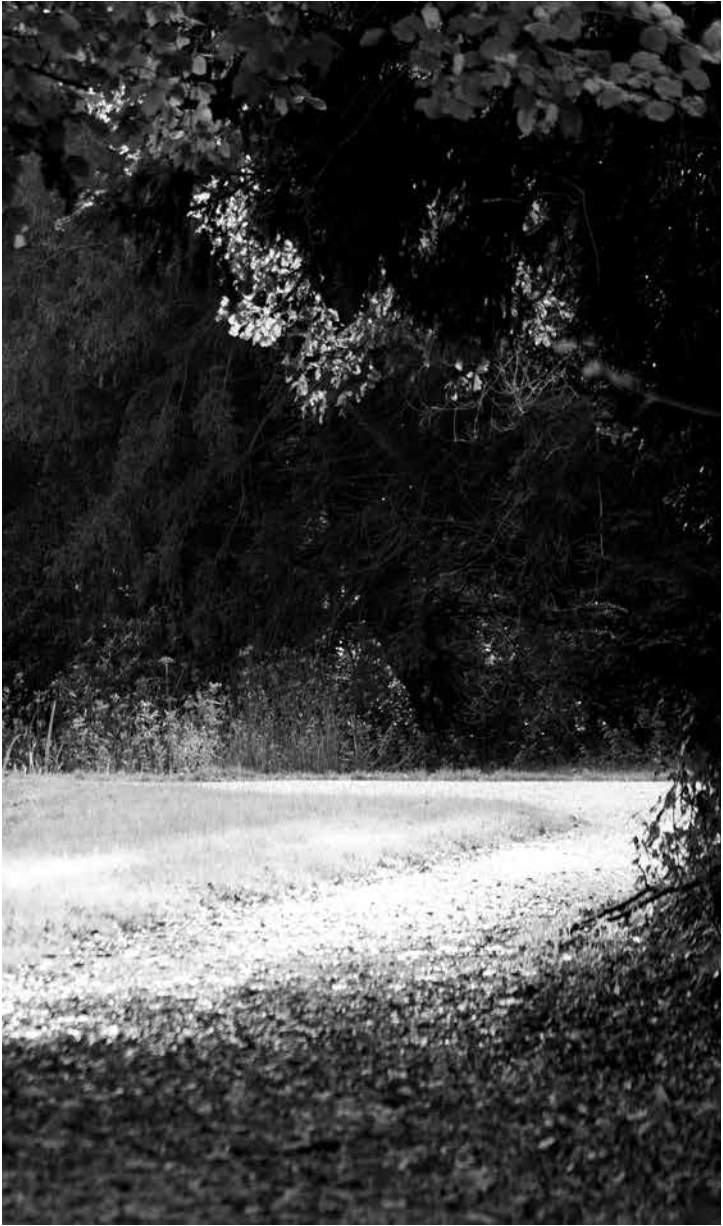
Mijn handen trillen een beetje als ik voorzichtig de folie van het lijstje haal. Het is een eenvoudig lijstje en de foto past er precies in. De foto – van mijn vader met zijn brede lach en zijn blauwe poloshirt – flatteert mooi tegen de witte rand van het lijstje. Ik wil de foto in het zicht plaatsen. Zomaar rolt er een traan over mijn wang, want hoe wrang is het? Mijn grote held, zo sterk als een beer, altijd intens genietend van het buitenzijn. Mijn vader, nu gevangen in een lijstje ... als vanzelf borrelen woorden op vanuit mijn hart en ik spreek ze hardop uit tegen het glas:

‘Lieve pap, het is nog niet zo lang geleden dat we je hebben begraven en het besef dat jij er echt niet meer bent, landt nu pas enigszins. De week die volgde op je overlijden, moesten we zoveel regelen. Jij had geen wensen, had over niets nagedacht, had niets voorbereid. Je zei weleens tegen mij: “Als het zover is, laat ik het aan jullie over. Jullie weten wel hoe ik het wil. Ik ben er zelf toch niet bij.”

Daarmee had je wel een punt natuurlijk, jij nuchtere man. Voor ons was de week voorafgaande aan de begrafenis heel hectisch. Het bleek een pittige klus om alles te regelen. We wilden zo graag dat het zou gaan zoals jij het mooi had gevonden, hoe gek dat misschien ook klinkt ...

Ook mama, die al behoorlijk op leeftijd is, had geen specifieke wensen. Af en toe liet zij haar mening horen, maar de meeste beslissingen liet ze aan ons over. Gelukkig had ik niet eerder een begrafenis hoeven regelen en eerlijk gezegd had ik er geen idee van dat daar zoveel bij komt kijken.

Corné, Jacky, Gert-Jan en ik namen beslissingen over zaken, waarover we nog nooit eerder hadden nagedacht. Als eerste moest er een kist voor je worden uitgezocht.

Kaarsjes

Susan van 't Hullenaar

1946

1. Taart

Met een gloeiend hoofd schep ik de slagroom uit de kom op de cake. Het keukenraam staat open. Het gordijn, dat ik heb dichtgetrokken om de vliegen buiten te houden, wappert zachtjes. Als ik een aardbei uit het vergiet pluk en hem in mijn mond stop, komt mijn moeder binnen.

‘Kan ik ergens mee helpen?’

Ik murmel met volle mond dat dat niet nodig is en verschik mijn keukenschort iets. Verbeeld ik het me, of blijven haar ogen op mijn buik hangen? Zal ik het haar zeggen? Liever nog maar niet, besluit ik.

‘Limonade voor de kinderen?’ vraagt mijn moeder, terwijl ze rondneust. ‘Staan er al bekers? Anders neem ik ze wel mee. Doe jij nou rustig aan.’

Volgens mij weet ze het, maar ik laat het zo. Ik wijs haar waar de fles aanmaaklimonade staat en concentreer me weer op de aardbeien, die ik netjes op het slagroombed probeer te leggen.

Waar zijn de kaarsjes eigenlijk? Ik speur het aanrecht af, maar zie ze nergens. De kaarsjes. Ik had ze vanochtend toch al klaargelegd?

De vage misselijkheid die ik toen voelde opkomen zwelt weer aan.

MAHIR

Marjon Meijvogel

Lieve lezer, lezeres,

Soms had ik dat even nodig, ontsnappen aan het schrijven van mijn persoonlijke verhaal voor deze bundel. Op de momenten dat herinneringen en emoties een onmogelijke combinatie vormden, vluchtte ik naar buiten. De frisse lucht in. De zinnen verzetten. Wandelen door het bos.

Dat deed ik overigens niet om de liefste man ooit te vergeten; al was het maar voor even. Sinds de dood van Mahir in januari 2014, zijn we onafscheidelijk. Dat waren we daarvoor natuurlijk ook al. Maar vanaf het moment dat ik hoorde dat hij in koelen bloede was vermoord, is dat gevoel alleen maar gegroeid.

Mahir stierf in Side (Turkije), maar werd in de traditie van het islamitische geloof al de volgende dag begraven in zijn geboortedorp Tunçeli. Tot nog toe kan ik het niet opbrengen om hem daar op te zoeken.

Dus reis ik elk jaar rond 7 april – de dag waarop zijn lijk na bijna drie maanden bij toeval werd gevonden – naar Side. Als een soort van bedevaart bezoek ik daar de plekken die ons zo lief waren. Maar ook om te rouwen op de plek waar hij werd vermoord.

De wandeling langs mijn herinneringen en emoties begint overigens altijd in de winkelstraat waar ik in de zomer van 2008 de man van mijn leven ontmoette.

Dit wilde ik je even vertellen.

Marjon

Zoals de seizoenen

Erika van Dalen

De bladeren aan de bomen kleuren geel, rood en bruin. Langzaam dwarrelen ze naar beneden, waar ze uiteindelijk weer opgenomen worden in de natuur.

Net als jij, zus. Gisteren hebben we je begraven, zoals je kinderen graag wilden.

Het voelt als een nachtmerrie die nog lang niet voorbij is. Dit intense, diepe, heftige, niet te stoppen verdriet is nieuw voor me en ik weet niet wat ik er mee moet, kan, wil.

Ik ga dus maar gewoon weer naar mijn werk. Gewoon, alsof dat kan, alsof je dan een deur dichtdoet: nu even niet hoor. Maar die deur zwaait steeds weer open. Ik heb steeds meer slapeloze nachten, gepieker aldor: waarom jij? Waarom niet ik? Ik ben ook depressief geweest. Ik heb ook gedacht: als dit het leven is, dan hoeft het voor mij niet meer. Waarom ben jij eruit gestapt en ik niet?

Soms zit ik ineens met de smartphone in mijn handen en bel ik je. Pas wanneer ik je naam op het scherm waarneem, ontwaak ik uit een trance, een andere dimensie, een andere tijd waarin je nog op zou nemen.

Het is niet eens een schok, meer een vaag besef dat je er definitief niet meer bent. Ik beleef het als een sprookje, de wolf eet oma op en wanneer de boswachter zijn buik opensnijdt springt oma er weer uit. En Sneeuwwitje wordt in haar glazen kist wakker gekust door een prins op het witte paard, toch? Dat jij in jouw kist door twee meter zand bedekt bent, dringt niet echt tot me door. Dat je niet opneemt wanneer ik je bel, ergens realiseer ik me dat wel. Voordat ik je voicemail hoor raak ik 'gesprek beëindigen' aan op het touchscreen.

Van je afschrijven, was dat niet mijn advies aan jou toen je het zo moeilijk had?